

**PROGRAMUL PARTIDULUI POLITIC
PLATFORMA DEMNITATE ȘI ADEVĂR
”MOLDOVA INTELIGENTĂ”**

Preambul

Călăuzindu-se de principiile libertății, solidarității, patriotismului, ordinii și responsabilității sociale, Platforma DA are misiunea de a oferi cetățenilor Republicii Moldova un nivel de viață european, cu siguranță în viitor și prosperitate, ancorând țara noastră în spațiul valoric al democrației europene.

Platforma DA este un partid din popor și pentru popor. Constituit din luptă împotriva unui regim oligarhic abuziv, ineficient și imoral, Platforma DA este expresia protestului autentic, al vocii cetățenilor implicați, conștienți de beneficiile statului de drept și a coeziunii sociale.

După 7 ani de la constituirea sa, în cadrul Marilor Adunări Naționale ale cetățenilor Republicii Moldova din 6 și 13 septembrie, 2015, Platforma DA începe o nouă etapă, ca un partid al nevoilor cetățenilor Republicii Moldova, recunoscut la nivel internațional. Fiind afiliat al Partidului Popular European (PPE), Platforma DA este unicul partid autentic democratic din Republica Moldova, care se coagulează în jurul unei echipe de profesioniști.

Platforma DA este un partid al tuturor cetățenilor, unde sunt bineveniți indiferent de vârstă, sexe, apartenență etnică sau religioasă, indiferent de statut social sau nivel al educației. Suntem cei care promovează pacea și armonia socială, care țin la dezideratele și idealurile democrației, cei care au soluțiile și resursele umane necesare pentru o bună guvernare a țării.

Platforma DA își asumă angajamentul ferm pentru perspectiva integrării europene a țării și este deschisă pentru cooperare cu instituțiile responsabile de implementarea politicilor de integrare europeană și forțele democratice din societate pentru a susține acest proces.

Pornind de la premiza că obiectivul integrării europene este unul de interes național, Platforma DA pledează pentru ca negocierile de aderare a Republicii Moldova cu partenerii din UE să fie cât mai transparente și corelate cu interesele agricultorilor, a producătorilor autohtoni, businessului mic și mijlociu, a tuturor companiilor din Republica Moldova, etc.

Obiectivul integrării europene este un element central al politicilor Platformei DA. În viziunea noastră, acest deziderat ar trebui conștientizat întâi de toate ca un element al democratizării și modernizării Republicii Moldova.

Momentul istoric

Republica Moldova se confruntă cu crize majore, or cea mai gravă, actualmente ține de consecințele invaziei militare a Federației Ruse în Ucraina. Platforma DA este preocupată de a nu admite extinderea acestui război pe teritoriul țării noastre. Prin urmare, în mesajul public al Platformei DA, trebuie să dăm dovadă de prudență, apel la stabilitate internă, promovarea păcii, evitarea unor declarații care pot tensiona situația fragilă internă. În acest sens, oamenii Platformei DA susțin categoric suveranitatea și independența Ucrainei și condamnă cu fermitate încălcarea de către Federația Rusă a dreptului internațional.

În aceste momente cumplite pentru securitatea continentului european dar și a lumii întregi, stabilitatea internațională și regională este amenințată direct de războiul Rusiei împotriva Ucrainei. În contextul dat, Platforma DA este preocupată să susțină prin soluții și propuneri concrete, sau expertiză orice efort pentru atenuarea efectelor devastatoare ale consecințelor războiului cu care se confruntă țara noastră, precum: reducerea și stabilizarea creșterii inflației și

stoparea creșterii vertiginoase a prețurilor, inclusiv prin mecanismele de control al prețurilor pentru a evita scumpirea galopantă a produselor energetice, asigurarea securității alimentare. Din această perspectivă, Platforma DA va promova și susține politicile și măsurile ce vizează recuperarea socio-economică a țării; va consolida reziliența internă, care include securitate energetică, alimentară, stabilitatea prețurilor, va îmbunătăți accesul la piețe pentru producătorii din Republica Moldova cu implicarea urgentă a statului în susținerea și crearea industriei autohtone, în special modernizarea agriculturii și industriei alimentare.

O altă criză de proporții care afectează Republica Moldova este cea legată de depopularea țării, fenomen care se manifestă atât prin exodul cetățenilor, cât și prin criza demografică. În datele statistice demografice efectuate, se atestă o reducere alarmantă a numărului populației. Conform prognozelor, dacă situația va rămâne neschimbată și natalitatea versus mortalitatea își va menține tempoul până în 2050, și dacă nivelul migrației va rămâne aproximativ același, atunci populația țării ar putea să se micșoreze cu cel puțin un milion de locuitori peste 30 de ani.

Rata natalității a scăzut constant pe parcursul anilor, ajungând în anul 2021 la 11,2 născuți-vii la 1000 locuitori, față de 11,7 născuți-vii la 1000 locuitori în 2020.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în anul 2021 s-au născut 29,2 mii copii, cu 1,6 mii (sau cu 5,2%) mai puțini comparativ cu anul 2020.

O problemă majoră ține de scăderea fertilității feminine, unde parcursul ultimilor ani, rata nașteri per femeie a ajuns la o medie îngrijorătoare de 1,84. Estimările experților în domeniul demografiei sunt sumbre, aceștia considerând că rata fertilității ar putea ajunge către anul 2030 la 1,05-1,10.

Un alt fenomen cu care se confruntă Republica Moldova este problema îmbătrânirii populației. Emigrația accelerată, pe fundalul unui declin demografic necontrolat, lasă orașele și satele noastre goale și pustii, generând ca efect mii de copii abandonți, lăsați fără părinți și rude apropiate, îngrozind bătrânețea celor 400.000 de persoane, care primesc pensii de două ori mai mici decât nivelul de subzistență biologică.

Dacă nu vor fi întreprinse măsuri urgente, atunci riscăm să pierdem în continuare sutele de mii de cetățeni care vor pleca din Moldova. Acest lucru va afecta în mod direct economia, reducând perspectivele de dezvoltare economică a țării, va înrăutăți situația socială și va conduce inevitabil la sărăcirea populației.

Toate aceste cifre alarmante ne obligă să acționăm rapid, responsabil și pro-activ. Din această perspectivă, țara noastră are nevoie de politici sustenabile pentru redresarea demografică, creșterea natalității și reducerea exodului cetățenilor. Aceste politici, coagulate și implementate eficient, vor urmări scopul de consolidare și dezvoltare a capitalului uman, care este cel mai valoros capital al unei țări.

Valorile și doctrina Partidului

Platforma DA este un partid de centru-dreapta, bazat pe doctrina populară, de esență liberală și conservatoare.

În calitate de partid de centru dreapta, Platforma DA pledează pentru economia socială de piață, care înseamnă pentru noi: libertate economică și antreprenorială, reducerea sărăciei, asigurarea unui trai decent, reducerea discrepăței economice dintre păturile sociale, susținerea păturilor sociale vulnerabile, garantarea proprietății private, patriotismul economic, apărarea intereselor producătorilor autohtoni, susținerea intereselor businessului mic și mijlociu, concurență loială, dezvoltarea clasei de mijloc.

Valorile fundamentale ale partidului sunt: libertatea, democrația, dreptatea, solidaritatea, responsabilitatea socială, inalienabilitatea demnității umane, egalitate în fața legii, ordinea, justiția, egalitatea de șanse, drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului, coeziunea socială, abordare incluzivă, viziunea creștină asupra ființei umane.

Suntem un partid pentru care statul de drept, separația puterilor în stat, funcționalitatea instituțiilor independente și democratice, libertatea de exprimare, de asociere, votul cetățeanului, transparența actului decizional, lupta împotriva corupției, egalitatea de șanse, mass-media liberă și independentă sunt valori pentru protejarea cărora vom lupta.

În ceea ce privește atașamentul Platformei DA față de **valorile tradiționale**, noi susținem valori precum Credința, Familia, Patriotismul, Tradiția.

Platforma Demnitate și Adevăr rămâne partidul care va proteja adevărul istoric ce ne-a definit ca societate, va promova valorile culturale care ne definesc ca pe un popor cu tradiții, religie creștină și în același timp va fi garantul protejării drepturilor culturale ale minorităților etnice. Fiecare cetățean al Republicii Moldova trebuie să aibă șanse egale pentru afirmarea sa, indiferent de etnie, identificare etnică, limba maternă, cultură sau confesie.

Un element important al preocupărilor noastre ca partid este **instituția Familiei**, care este rezultatul căsătoriei civile dintre bărbat și femeie. Pentru noi, Familia este spațiul unde sunt învățate și trăite valorile fundamentale: limba maternă, istoria, cultura, tradițiile, regulile de conduită în societate.

Familiile au nevoie de sprijinul nostru: încurajându-i pe tineri să-și întemeieze propriile familii, oferindu-le ajutor pentru a-și menține venituri stabile pentru creșterea și îngrijirea copiilor, promovând medii de lucru prietenoase familiilor. Creșterea copiilor și îngrijirea celor dragi merită recunoaștere socială, iar viața inter-generațională asigură respectul pentru tradiții și viața lungă a persoanelor în etate.

Ne dorim o societate trainică în care copiii și vârstnicii sunt doriți și respectați, garantându-le părinților că drepturile și îndatoririle lor au prioritate față de acțiunile guvernamentale.

În acest sens, suntem permanent preocupați de soluționarea gravelor probleme cu care se confruntă familiile din Republica Moldova, și anume: declinul natalității, destrămarea familiilor din cauza exodului, un număr foarte mare de copii și bătrâni rămași fără îngrijire.

Vom susține cetățenii să-și construiască carieră profesională în Moldova prin prisma meritocrației, profesionalismului și integrității.

Suntem un partid care prețuiește tradiția, ordinea, credința și valorile conservatoare. Pentru că ne naștem liberi și egali prețuim ordinea și justiția dreaptă, care conferă demnității umane valoarea supremă.

Prețuim tradițiile seculare și diversitatea Republicii Moldova. Nici un alt partid politic nu este la fel de conectat ca Platforma DA la pământul și oamenii de la sate și orașe, la colectivitățile locale și regionale.

Nu respingem schimbările, ci le modelăm pentru a le adapta principiilor noastre de viață. Suntem un partid de viitor orientându-ne spre schimbări pe termen lung și un progres responsabil în beneficiul tuturor.

Pledăm pentru un model de societate bazat pe cooperare liberă și deschidere spre diversitate, coeziune și respect. O asemenea societate nu impune dictatura majorității sau minorității, acționând prin dialog și reprezentare corespunzătoare, prin simbioză și incluziune. Abordarea noastră este de a căuta puncte comune acolo unde alții găsesc divergențe pentru că prin unitate definim binele comun.

Scopul Platformei Demnitate și Adevăr a fost și rămâne construcția unei societăți în care să vrei să rămâi și să trăiești, unei societăți umane, morale, libere și prospere. Fiecare om să fie răsplătit după munca cinstită, meritele sale personale și profesionale, iar nepotismul, corupția sunt manifestări pe care le condamnăm cu fermitate.

Misiunea politică a PPDA

Platforma Demnitate și Adevăr își dorește ce este mai bun pentru Republica Moldova și oamenii săi. Suntem deschiși tuturor oamenilor care subscriu la valorile noastre de bază și la obiectivele noastre.

Ne dorim să scoatem sărăcia din satele și orașele în care locuim, pledăm pentru un mediu prietenos pentru viață și dezvoltare durabilă, reguli prietenoase pentru inițiativa privată, protejarea identității noastre.

Platforma Demnitate și Adevăr se angajează să contribuie plenar la realizarea următoarelor **obiective de interes național** prin:

- elaborarea și implementarea unor politici sustenabile pentru redresarea demografică, creșterea natalității și reducerea exodului cetățenilor, inclusiv prin includerea priorității problemelor legate de familie, copii, tineri, demografie în documentele de politici, astfel încât aceste subiecte să fie abordate la nivel național, local, sectorial, cu mobilizarea resurselor financiare interne și externe;
- susținerea implicării Diasporei în dezvoltarea Republicii Moldova, inclusiv prin atragerea investițiilor concetățenilor noștri în economia națională a Republicii Moldova, astfel încât Diaspora să devină investitorul nr.1 în Moldova;
- implementarea unor politici vizionare privind dezvoltarea capitalului uman al Republicii Moldova, cu accent sporit pe modernizarea sistemului de educație și a sistemului de sănătate, astfel încât țara noastră să aibă un capital uman performant. Una din prioritățile

- imediate este creșterea graduală a remunerării în sistemul educațional și sistemul de sănătate;
- susținerea unor politici care vor asigura schimbarea modelului economic actual: trecerea de la un sistem economic bazat pe consum și pe remitențe la un sistem bazat pe dezvoltarea industriilor competitive cu produse de valoare adăugată înaltă, cu locuri de muncă bine plătite și numeroase, dezvoltarea sectorului TIC, atragerea de investiții ale capitalului național și străin;
  - implementarea unor politici de susținere a cetățenilor cu un nivel de trai precar: consolidarea sistemului de protecție socială și politici de reducere a sărăciei;
  - politici și acțiuni ferme de asigurare a securității cetățenilor, prin prevenirea și combaterea fenomenelor infracționale, în special: violențe în familie, agresiuni împotriva femeilor, abuzurile asupra copiilor, etc;
  - promovarea unei politici externe echilibrate, care conține următoarele elemente de bază: consolidarea și avansarea procesului de integrare europeană a țării, ca un element al democratizării și modernizării Republicii Moldova; dezvoltarea unor relații strategice cu România; consolidarea relațiilor cu Statele Unite ale Americii;
  - atragerea resurselor externe suplimentare orientate pentru dezvoltarea economică și investiții în infrastructură, în special resurse nerambursabile sau creditare cu dobânzi avantajoase;
  - coordonarea activităților de atragere a suportului extern pentru Republica Moldova, în special din partea Uniunii Europene;
  - promovarea politicilor pentru soluționarea conflictului transnistrean, care să fie fundamentate pe respectarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova în strictă conformitate cu normele dreptului internațional prin posibilitatea acordării unei largi autonomii regiunii transnistrene, fără aplicarea soluției federalizării Republicii Moldova, care este o formulă nefuncțională, riscând să ducă la dezintegrarea teritorială;
  - dezvoltarea unor politici privind consolidarea securității energetice a Republicii Moldova, inclusiv prin diversificarea surselor de energie;
  - consolidarea independenței judecătorilor, procurorilor și excluderea ingerințelor politice din Justiție;
  - politici eficiente de combatere a corupției precum și consolidarea instituțiilor responsabile de lupta cu corupția;
  - asigurarea suportului necesar instituțiilor responsabile pentru investigarea marilor crime comise împotriva intereselor economice ale Republicii Moldova, în special anularea concesiunii și readucerea Aeroportului Internațional Chișinău în gestiunea statului; anularea concesiunii gărilor, recuperarea miliardului și tragerea la răspundere a celor care au comis aceste crime precum și alte crime răsunătoare;
  - consolidarea și modernizarea capacităților de funcționare a instituțiilor statului printr-o reformă profundă a administrației publice centrale și locale;
  - orientarea resurselor financiare publice, dar și a finanțării externe în domeniul modernizării infrastructurii;
  - susținerea agriculturii și industriei alimentare, creșterea competitivității sectorului agroalimentar, susținerea producătorilor autohtoni, asigurarea gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură, precum și îmbunătățirea nivelului de trai în mediul rural.

La nivel de **viziune economică**, Platforma Demnitate și Adevăr pledează pentru schimbarea profundă a modelului economic de dezvoltare a țării.

În contextul crizei pandemice și a crizei economice actuale, generate de războiul din Ucraina, am putut vedea cât de importantă este pentru o țară să aibă propriile industrii. Din aceste considerente, este necesară implicarea urgentă a statului în ajutorarea industriei autohtone, în special susținerea agriculturii și industriei alimentare.

În ceea ce privește paradigma de dezvoltare economică a Republicii Moldova, este nevoie de schimbarea conceptului de dezvoltare a țării. Este necesară trecerea de la un sistem economic bazat pe consum și pe remitențe la un sistem bazat pe dezvoltarea industriilor competitive, precum și pe atragerea de investiții ale capitalului național și străin.

Scopul nostru este de a avea o economie care dezvoltă industrii competitive, cu produse de valoare adăugată înaltă și un capital uman performant. Noi trebuie să devenim competitivi, să generăm rezultate economice, să producem și nu să fim utilizați ca „forță de muncă ieftină” atât în afara țării, cât și în țară. De o atenție specială trebuie să beneficieze sectoarele din domeniul vitivinicol, tehnologiile informaționale și industria de textile, sectoare cu potențial înalt de export. Trebuie să dezvoltăm turismul care determină dezvoltarea industriilor aferente.

Avem nevoie de politici inteligente de reindustrializare a Republicii Moldova. Este o dramă faptul că țara noastră a cunoscut un declin industrial enorm, aproape nemaîntâlnit în alte țări. Ponderea industriei în PIB-ul țării a ajuns în anul 2020 la doar 16,3%, de la cca. 60% înainte de 1989.

Este necesară regândirea politicilor industriale, punându-se accent pe industriile, produsele cărora pot fi exportate. Toate ramurile industriale vor fi susținute din partea statului să-și dezvolte activitatea. De asemenea, va fi susținută în măsura posibilităților și industrializarea la scara mică în zonele rurale.

Prioritatea noastră va fi atragerea tehnologiilor noi în procesul de producere, atragerea proiectelor inovative, ceea ce va duce la o creștere a competitivității sectoarelor industriale și la creșterea productivității forței de muncă.

Republica Moldova trebuie să creeze toate condiții avantajoase pentru investitori de bună credință și pentru mediul de afaceri din țară.

Fiind o economie decapitalizată, Republica Moldova are nevoie stringentă de investiții, atât ale investitorilor locali, inclusiv din Diasporă, cât și ale celor străini. Din aceste considerente, este necesar de întreprins mai multe acțiuni pentru a crea un mediu investițional favorabil: dezvoltarea și extinderea unor mecanisme de infrastructură antreprenorială, cum ar fi: parcuri industriale, clustere, incubatoare de afaceri. Este de asemenea necesară adaptarea sistemului de învățământ la necesitățile pieței muncii.

În contextul specific al Republicii Moldova, este important de susținut investițiile în educație și cercetare, granturi pentru tinerii întreprinzători. De asemenea, este necesară promovarea dezvoltării industriilor care pun accent pe creativitatea și talentul individual, cum ar fi: design industrial și de produs, arhitectură, design poligrafic, web design, bioelectronică, energie regenerabilă etc.

Pentru a crea un mediu de afaceri atractiv vom întreprinde acțiuni ce țin de debirocratizare: simplificarea procedurilor de înregistrare și lichidare benevolă a afacerilor; reducerea costurilor de înregistrare și lichidare benevolă a afacerilor; reducerea numărului actelor permissive eliberate de către autorități; reducerea numărului de activități licențiate. Toate aceste sisteme și reguli trebuie să fie simplificate printr-o colaborare strânsă dintre autorități și mediul de afaceri, asigurând un echilibru dintre interesele agenților economici și interesele societății, consumatorilor și a statului de a reduce evaziunea fiscală. Debirocratizarea instituțiilor și administrației publice pentru a reduce povara administrativă a mediului de afaceri și pentru a simplifica contactul cetățeanului cu statul.

Avem nevoie de predictibilitate fiscală. Orice modificări fiscale și economice pot fi acceptate doar în urma unor analize de impact. De asemenea, este necesară consultarea permanentă cu mediul de afaceri. Disciplina fiscală și un management eficient al finanțelor publice reprezintă condiții ale performanței stabile a sistemului economic. Suntem favorabili unei reduceri semnificative a taxelor pe muncă. Susținem repartizarea corectă a poverii fiscale în societate. Susținem reglementările care vizează o mai bună colectare a taxelor, combaterea economiei subterane, a evaziunii fiscale.

Avem nevoie de o creștere a Republicii Moldova în clasamentele internaționale privind ușurința de a face afaceri (Doing Business), de a plăti taxe (Paying Taxes) și de competitivitate (Global Competitiveness Report). Avem nevoie și de creșterea gradului de bancarizare a economiei.

Un alt aspect al politicilor noastre va viza dezvoltarea economiei digitale. Crearea economiei digitale este prioritară pentru țara noastră deoarece nu necesită resurse naturale, pe care nu le avem, ci doar resurse umane calificate, pe care încă le mai avem și o piață de desfacere globală.

Țara noastră poate deveni mult mai competitivă în plan internațional și mai atractivă din punct de vedere investițional dacă la nivel național s-ar implementa reforme, ce ar permite antreprenorilor din toate domeniile să utilizeze masiv tehnologiile moderne în activitatea lor economică și în raport cu autoritățile statului. În acest context, trebuie de promovat dezvoltarea serviciilor de e-government. Un alt obiectiv este creșterea gradului de accesibilitate la internet și echipament digital.

În ceea ce privește **politicile de dezvoltare a mediului**, trebuie să constatăm că în toată perioada de după Independență, subiectele legate de mediu au ocupat un rol secundar în politicile statului și dezbaterile publice. În calitate de un partid modern, vizionar, vom pleda și acționa prin politici, propuneri, măsuri pentru ameliorarea calității aerului, apei și a solului. Vom începe cu adevărat tranziția la economia verde.

Avem nevoie de politici, care contribuie la conservarea și dezvoltarea resurselor de apă. Vom susține măsurile și acțiunile, care vor îmbunătăți starea resurselor acvatice, vor asigura conservarea biodiversității, inclusiv diversitatea genetică a plantelor. De asemenea, vom susține proiecte naționale, care contribuie la restabilirea pădurilor, pășunilor, luncilor.

Una din cele mai mari probleme ține de resursele insuficiente de apă, în deosebi apă potabilă. În conformitate cu datele furnizate de experți, Moldova deja se află într-o stare critică privind

accesul la apă, cu un volum de 500 m³/locuitor/an, în condițiile în care pragurile internaționale recomandate se ridică la 1700 m³/locuitor/an.

Sunt necesare analizele sistemelor de alimentare cu apă existente și evaluarea dacă acestea corespund standardelor de calitate de „apă potabilă”.

Este important de menționat că mai multe cercetări și analize se arată că scăderea cantității de precipitații și creșterea cererii pentru apă în scopuri de irigare care se prefigurează în următorii ani ar putea să accentueze competiția pentru resursele de apă, atât în interiorul țării, cât și în raport cu țările vecine. Cele mai recente modelări ale Băncii Mondiale arată că și în absența schimbărilor climatice, creșterea cererii pentru apă folosită pentru scopuri de irigare (și consum domestic) oricum va cauza deficit de apă în următoarele decenii.

În același timp, se atestă un fenomen răspândit de poluare a apei. În baza constatărilor experților, în Moldova există peste 3000 de râuri extrem de poluate. Această situație are un impact negativ asupra sănătății oamenilor, animalelor, dar și a solurilor. Mai multe ONG-uri de mediu atenționează că nivelul de poluare și degradare a râurilor interne este atât de mare, încât riscăm să provocăm daune ireversibile mediului ambiant, cu efecte alarmante asupra activității umane. Spre exemplu, apa din fântânile tubulare, care reprezintă unica sursă pentru 50% de locuitorii din sate, și care în proporție de 75-80% nu corespunde normelor ecologice.

Actualmente, doar 23 % din populația rurală are acces la apă și doar 4 % la canalizare. Sub acest aspect, este prioritar să construim sisteme de aprovizionare cu apă și sisteme de canalizare, stații de pretratare a apei și stații de epurare a apelor uzate (aplicând soluții moderne centralizate și descentralizate).

Din aceste considerente, preocuparea noastră în calitate de partid, care promovează agenda politicilor sustenabile verzi, ținește în primul rând conștientizarea și mobilizarea tuturor resurselor (umane, economice) și eforturilor pentru a garanta accesul populației rurale la apă de calitate și la sisteme de canalizare pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova.

Sunt necesare măsuri urgente pentru reducerea și eliminarea bolilor asociate apei. În acest sens, avem nevoie să exploarăm inteligent resursele de apă.

Pentru securitatea Republicii Moldova un rol strategic îl au râurile Nistru și Prut. Aceste două râuri reprezintă ”coloana vertebrală” a Republicii Moldova, conținând peste 85% din cantitatea de apă de care dispune țara noastră. În același timp, afluenții Nistrului și Prutului au pierdut mult din debitul de altă dată. Situația ecologică a celor două râuri este una extrem de critică. Pe această dimensiune statul întreprinde anumite măsuri de revigorare a acestor râuri, dar permite iresponsabil și criminal degradarea acestora (ex. extrageri de prundiș și nisip, braconaj, construcția unor baraje hidroelectrice, înămolirea și degradarea afluenților de pe teritoriul Moldovei a acestor două râuri).

În ceea ce privește râul Nistru, acesta rămâne a fi principala sursă de apă pentru Moldova, iar orașele Chișinău, Bălți, Soroca și Rezina se alimentează în exclusivitate din Nistru.

Situația critică a principalei artere de apă a țării este direct legată și de impactul celor trei hidrocentrale mari care formează Complexul Hidroenergetic Nistean (CHE Nistean Ucraina). Din cauza regimului de funcționare a acestui nod hidroenergetic, debitul fluviului Nistru nu este constant, deversările făcându-se în salturi de nivel, situație care a diminuat capacitatea de autopurificare a Nistrului și care a generat alte consecințe ecologice grave.

La momentul de față o mare problemă constă în negocierea Acordului de funcționare a complexului hidroelectric Nistean. În baza constatărilor experților, o eventuală semnare, fără un studiu de impact de mediu, social și economic, dar mai ales fără un monitoring internațional al aplicării recomandărilor unui astfel de studiu, Acordul cu Ucraina implică riscuri de securitate națională și regională, printre care cele mai importante se numără: pericolul degradării și distrugerii ecosistemelor din cursul inferior al râului Nistru, costuri exorbitante pentru identificarea unor surse alternative de apă potabilă, dar și pericolul real ca cel puțin 2 milioane din populația Republicii Moldova și peste un milion de oameni din regiunea Odessa să rămână fără sursa principală de apă potabilă.

Totodată, acordarea întregului mal al Republicii Moldova Ucrainei în arendă pe timp îndelungat fără dreptul de acces la apă pentru Republica Moldova, lipsește țara noastră de unica pârghie de a-și asigura securitatea aprovizionării cu apă și posibilitatea de a folosi apa conform necesităților populației și economiei naționale.

În acest context, problema Complexului Hidroenergetic Nistean ar trebui internaționalizată pentru a diminua din riscul unei catastrofe umanitare, depopulare a Moldovei, afectarea a comunităților locale, a sectoarelor economice cu implicații directe asupra securității naționale a Moldovei și a celei regionale.

În vederea reabilitării corpurilor de apă ale Moldovei, avem nevoie de activități de reabilitare a râurilor, de lucrări de reabilitare ecologică și de reconstrucție a albiilor lor, activități de salubritate și de alte acțiuni menite să reînvie și să reintroducă în circuitul natural aceste resursele de apă ale țării.

Platforma DA va identifica soluții eficiente de gestionare corectă și revitalizarea a lacurilor și evitarea poluării acestora.

Vom promova subiectele legate de dreptul oamenilor la un mediu durabil nepoluat și sănătos, în contextul dezvoltării economice.

Vom propune măsuri de protecție și conservare a biodiversității fluviului și afluenților Nistrului, valorificarea ecosistemelor din acest bazin hidrografic și a celor din bazinele Prut și Marea Neagră.

Totodată avem nevoie de un sistem modern de management integrat al deșeurilor de reducerea cantității de deșeuri depozitate, concomitent cu creșterea ratei de reciclare. În ultimii 30 de ani toate tentativele de a implementa soluții eficiente și identifica o strategie funcțională de depozitare sigură și reciclare a deșeurilor solide au eșuat.

Vom pleda ca tăierile de păduri să fie la maxim reduse, impunând un control strict. Concomitent, vom monitoriza implementarea Programelor Naționale de Împadurire și generarea altora noi la nivel local. În același timp, pledăm pentru creșterea suprafeței domeniului forestier din contul terenurilor degradate, astfel încât acestea să fie reintroduse în circuitul economic al țării și comunităților locale.

Creșterea Demografică: Principalul Proiect de Țară

- **Elaborarea unui Program Național pentru Dezvoltarea Capitalului Uman al Republicii Moldova cu durata până la anul 2040**, finanțat din surse interne și externe care va prevedea politici, acțiuni pe termen scurt, mediu și lung în vederea stopării fenomenului de depopulare a țării noastre și de dezvoltare a potențialului uman din Republica Moldova, politici sustenabile pentru redresarea demografică, creșterea natalității și reducerea exodului cetățenilor;
- **Promovarea unor politici de redresare a natalității:** creșterea graduală a indemnizațiilor pentru nașterea și creșterea copiilor până la 3 ani; acțiuni de stimulare a creșterii ratei de fertilitate; susținerea femeilor care se întorc la locul de muncă după ce au născut, inclusiv prin susținerea creării unor creșe la angajator în baza cadrului legal existent; susținerea din partea statului, atât la nivel central și local, pentru a consolida instituțiile de educație timpurie să aibă capacitatea de a oferi servicii de creșă; susținerea creării mai multor creșe în orașe și sate; facilitarea accesului familiilor tinere cu copii la procurarea unei locuințe prin contractarea de credite ipotecare garantate parțial de stat; susținerea tinerilor pentru a începe o viață independentă și pentru întemeierea unei familii promovând un echilibru optim între activitatea profesională, pe de o parte, și îngrijirea familiei, pe de altă parte; suport familiilor în educarea copiilor: reducerea cheltuielilor pentru creșterea și educarea copiilor; organizarea taberelor de vară pentru un număr cât mai mare de copii, sporirea accesului la educație nonformală;
- **Promovarea politicilor de susținere a tinerilor:** suport tinerilor pentru a reduce proporțiile emigrării și a oferi o mai bună tranziție de la școală spre o activitate profesională sau studii de înaltă calitate: acțiuni de susținere a tinerilor încă din perioada studiilor în vederea angajării acestora în Moldova; susținerea lor după angajare prin diverse stimulente, astfel încât să fie redusă semnificativ fluctuația cadrelor în companiile din Moldova; politici de susținere a tinerilor din categoriile vulnerabile în vederea oferirii oportunităților pentru o carieră de succes în Republica Moldova; extinderea accesului tinerilor, în special a celor din grupurile vulnerabile, la oportunități economice prin stimularea ocupării forței de muncă și stimularea antreprenorialului pentru tineri;
- **Politici de creștere a speranței de viață:** acțiuni de promovare al unui mod sănătos de viață; acces sporit la săli de sport, în special pentru tineri și familiile acestora: promovarea sportului ca mod sănătos de viață; politici de combatere și prevenire a îmbolnăvirilor, în care sănătatea populației va fi o prioritate națională;
- **Acțiuni de prevenire a plecării cadrelor calificate, prin politici de stimulare a rămânerii și continuării activității în țară:** activități de stimulare a reîntoarcerii cetățenilor Republicii Moldova, inclusiv de modernizarea condițiilor de viață din zonele de migrație pentru a facilita întoarcerea acasă; reducerea efectelor negative ale migrației și menținerea legăturilor de familie între cei plecați și cei rămași în Moldova; elaborarea unor politici atractive de imigrație și de acordare a cetățeniei Republicii Moldova;
- **Politici de susținere a Diasporei:** atragerea investițiilor Diasporei în economia națională a Republicii Moldova, astfel încât Diaspora să devină investitorul nr.1 în Moldova; sprijinirea parteneriatelor economice comune dintre membrii Diasporei și cei rămași acasă în domeniile prioritare ale economiei naționale: tehnologii informaționale, industrie, agricultură, servicii, turism, etc; stimularea proiectelor antreprenoriale, cu punerea în legătură a antreprenorilor din țară și Diasporă, inclusiv prin oferirea unor

instrumente de microfinanțare; susținerea implicării Diasporei în proiecte de dezvoltare locală; consolidarea parteneriatelor dintre reprezentanții Diasporei și universități, școli, instituții publice din Republica Moldova pentru a facilita transferul de cunoștințe și experiență; susținerea creării asociațiilor diasporale și consolidarea acestora; susținerea cetățenilor moldoveni din Diasporă pentru ameliorarea condițiilor sociale și economice prin următoarele acțiuni: promovarea semnării acordurilor de securitate socială cu țările de reședință a cetățenilor moldoveni și soluționarea problemei încadrării migranților în sistemul de pensii a Republicii Moldova; asigurarea recunoașterii diplomelor și calificărilor dobândite în afara țării; facilitarea transportării coletelor și a transferurilor bancare.

Proiectul Social al Platformei DA

În premieră, Platforma DA va fi unicul partid care în programul său definește proiectul social, nu doar prin pensii și salarii.

- Platforma DA nu se limitează doar la promovarea pensiilor și salariilor, noi suntem acei care vom avea o abordare sistemică a domeniului social;
- Nivelul dezvoltării sociale a unui stat civilizată se măsoară prin compasiunea față de cei slabi și vulnerabili. În Republica Moldova numărul acestor persoane este foarte mare, sute de mii de pensionari, persoane cu dizabilități și zeci de mii de persoane care trăiesc sub pragul sărăciei. Forma compasiunii și protecției care este oferită de stat celor vulnerabili și slabi este echivalentul serviciilor sociale;
- Serviciile sociale sunt o componentă de bază a sistemului social în ansamblu, iar lăsarea lui de izbeliște duce iminent la prăbușirea întregului sistem. Actualmente, domeniul serviciilor sociale este finanțat sub limită, dezvoltarea acestora este într-o stagnare profundă, iar extinderea numărului serviciilor sociale nu este nici în pomină. Oficial în nomenclatorul serviciilor sociale din Republica Moldova aprobat încă în 2011 sunt doar 41 de servicii comparativ cu 72 în România. Jumătate din aceste servicii au cadru legal învechit care necesită remanieri urgente pentru buna funcționare, altele nici nu-l au.
- Serviciile sociale prestate corect sunt principala forță pentru prevenirea și combaterea sărăciei, prevenirea fenomenelor precum violența domestică, abandonul, integrarea și reintegrarea persoanelor în societate;
- Platforma DA va contribui și va interveni cu măsuri concrete în sensul dezvoltării unor servicii sociale de calitate, prestate conform standardelor europene (va fi efectuată reevaluarea necesității și oportunității prestării serviciilor sociale raport eficiență/eficacitate/calitate, va fi efectuată o nouă hartă a serviciilor sociale cu date statistice în timp real, inclusiv cu cheltuielile financiare, se va relua instruirea și evaluarea în masă a asistenților sociali – care au uitat demult ce mai înseamnă management de caz, și va fi promovat un pachet de norme suplimentar de remunerare a asistenților sociali precum și a lucrătorilor din domeniul serviciilor sociale.);
- Totodată, ne vom axa și pe :
- Politici de susținere a salariaților din sfera bugetară în schimbul unor servicii performante, moderne, reale;
- Politici de creștere a pensiilor și beneficiilor sociale peste minimum de existență, combaterea sărăciei;
- Politici eficiente de monitorizare și control asupra prețurilor la produsele de primă necesitate și medicamente, ținând cont de aspectul și rigorile economiei de piață: crearea

unui departament special privind monitorizarea prețurilor la cele mai importante mărfuri (alimente, medicamente și combustibil) și coordonarea activităților acestui departament cu Consiliul Concurenței; reformarea Consiliului Concurenței, înăsprirea semnificativă a sancțiunilor pentru acorduri de cartel și oferirea dreptului Consiliului Concurenței să aplice anumite măsuri de prevenție și sancțiune în domeniul majorării nejustificate a prețurilor;

- Abrogarea abominației constituționale din art. 86 alin. 1) lit. y1) al Codului muncii, unde angajatul poate fi concediat dacă deține statutul de pensionar pentru limită de vârstă. Norma inclusă este o încălcare gravă a dreptului Constituțional și anume a dreptului la muncă, și necesită a fi exclusă. Salariatul, la căpătarea statutului de pensionar pentru limită de vârstă ar putea fi condiționat să prezinte sistematic unele certificate de capacitate de muncă, însă nicidecum nu poate fi lipsit de dreptul la muncă într-un mod atât de discreționar.
- Politici de integrare socială a tinerilor și persoanelor în etate în economie și recalificări profesionale;
- Integrarea economică a persoanelor cu dizabilități prin crearea și promovarea antreprenoriatului social, inclusiv prin valorificarea tehnologiilor noi, prin stabilirea parteneriatelor cu angajatorii și organizațiile neguvernamentale specializate;
- Abilitarea economică a femeilor prin reformarea concediului de îngrijire a copilului și dezvoltarea instrumentelor care să permită oportunități de revenire rapidă pe piața muncii.

Proiectul Economic al Platformei DA

- Politici de stimulare fiscală a noilor afaceri private (start-up), cooperarea sectorială dintre rețelele de retail și producători autohtoni pentru normalizarea integrării produselor locale pe raft (50%+), simplificarea cadrului de reglementare și raportare fiscală a businessului privat, politici de creditare facilă granturi țintite spre încurajarea exporturilor, re-tehnologizarea industriilor de procesare;
- Crearea de clustere puternic integrate pentru IMM și stimularea acestora prin politici de stat care oferă facilități fiscale, facilități companiilor care participă la programe de substituire a importurilor, cu atragerea de fonduri și investiții în scopul programatic de reindustrializare a sectorului privat din Moldova.
- Eficientizarea politicii de colectare a beniturilor la buget și consolidarea administrării fiscale și vamale
- Micșorarea substanțială a economiei informale sau gri (printr-un proces de re-legalizare/de-tenebrizare)
- Audit comprehensiv și administrarea eficientă și profitabilă a bunurilor și proprietăților publice
- Dezvoltarea unei politici de proprietate coerente față de întreprinderile de stat și proprietățile publice. Profesionalizarea administrării întreprinderilor publice prin cooptarea de profesioniști după principii de integritate și meritocrație și reducerea imixtiunii politicului;
- Demonopolizarea sistemului economic și asigurarea unei competiții economice sănătoase;
- Politici de sprijin efectiv pentru producătorii autohtoni, în special pentru cei orientați spre export și competiție globală: asigurarea realizării mai multor proiecte de creditare cu dobândă redusă; descurajarea importului produselor, care se produc în Moldova, prin utilizarea tuturor metodelor tarifare și netarifare, permise în cadrul angajamentelor

noastre internaționale; subvenționarea creării și menținerii locurilor de muncă; oferirea unor avantaje în cadrul achizițiilor publice față de mărfurile autohtone;

- Sprijinul businessului mic și mijlociu: acordarea facilităților fiscale la achitarea impozitului pe venit și impozitului pe bunurile imobiliare; formarea unui fond de garantare de cel puțin 5 mlrd. lei pentru acordarea creditelor întreprinderilor, care nu dispun de gaj; stabilirea unei cote speciale obligatorii pentru întreprinderi mici și mijlocii în cadrul achizițiilor publice;
- Politici de dezvoltare a spațiului rural (zonele defavorizate) și atragerea de resurse în vederea dezvoltării industriilor subsidiare dezvoltării sustenabile (turism rural); politici destinate relansării parteneriatelor public private, cooptarea Republicii Moldova la spații și areale de finanțare ale UE în vederea dezvoltării spațiului rural;
- Programul special de stimulare financiară a cetățenilor veniți din străinătate
- Accelerarea procesului de digitalizare a economiei prin interconectarea obligatorie, asigurarea accesului la sursele de date administrative pentru toate autoritățile și excluderea obligativității prezentării de către cetățeni și antreprenori a actelor oficiale pe suport fizic.

Finanțe Publice

- Edificarea unui sistem fiscal simplu și ușor de conformat cu reducerea la maxim a derogărilor, care să scadă în mod natural motivațiile contribuabililor pentru evaziune fiscală;
- Îmbunătățirea și consolidarea puterii de negociere a angajaților în raport cu angajatorii prin promovarea moralității fiscale în rândul populației;
- Dezvoltarea capacităților pentru identificarea și impozitarea justă a beneficiarilor efectivi ai marilor averi și a proprietăților de lux pentru asigurarea progresivității taxării și asigurarea recuperării / compensării veniturilor fiscale ratate de pe urma evaziunilor;
- Dezvoltarea practicilor fiscale generalizate prin omogenizarea sistemului de interpretări a legislației fiscale care va asigura mai multă predictibilitate și siguranță pentru contribuabili;
- Fortificarea capacităților pentru prognoze macrofinanciare. Sporirea rolului Cadrelor bugetar pe termen Mediu (CBTM) ca document de planificare strategică și asigurare a responsabilității bugetar-fiscale. Perfecționarea programelor de cheltuieli prin bugetarea pe programe în baza atingerii indicatorilor de performanță;
- Eficientizarea politicii de colectare a veniturilor la buget și consolidarea administrării fiscale și vamale.

Proiectul Dezvoltării agrare și a industriilor locale de procesare modernizate

- Asigurarea și simplificarea accesului la finanțare în vederea modernizării sectorului prin: (1) majorarea semnificativă a Fondului de subvenționare și cuprinderea tuturor fermierilor cu mecanismul de subvenționare; (2) identificarea și atragerea asistenței externe aferente complexului agroindustrial, diversificarea instrumentelor de finanțare existente; (3) examinarea posibilităților elaborării unui mecanism de creditare facilă a agricultorilor; (4) majorarea Fondului de garantare a creditelor oferite fără gaj;
- Elaborarea și aplicarea unor strategii moderne de gestionare a resurselor acvatice cu destinație agricolă;
- Industrializarea la scară mică a procesării produselor agricole în special în zonele rurale.

- Simplificarea sistemului de impozitare în agricultură prin introducerea impozitului consolidat (unic);
- Reformarea ANSA și curățarea sistemică a corupției în privința certificatelor fitosanitare și veterinare;
- Demonopolizarea pieței de comercializare a producției agricole. Eliminarea graduală a intermediarilor în procesul comercializării producției agricole pe piața internă;
- Aplicarea în conformitate cu toate normele internaționale a metodelor tarifare și netarifare în vederea protejării pieții autohtone a produselor agroalimentare;
- Crearea sistemului de achiziții/vânzări de intervenții a statului pe piața agroalimentară cu scopul de a proteja producătorii agricoli autohtoni și a diminua costurile produsele agroalimentare de primă necesitate;
- Asigurarea tuturor localităților cu ape ducte și canalizare;
- Triplarea alocațiilor pentru drumuri locale;
- Menținerea maximală a impozitelor și taxelor în bugetele locale;
- Extinderea atribuțiilor administrației publice locale în vederea acordării serviciilor publice;
- Realizarea Strategiei comprehensive a dezvoltării sectorului agroindustrial, bazată pe principiu FIP (finanțe, irigare, procesare);
- Identificarea resurselor financiare suplimentare pentru fondul de subvenționare a agriculturii cu prioritizarea susținerii fermierilor mici și mijlocii;
- Reabilitarea sistemelor de irigare după standardele europene și asigurarea accesului la apă tuturor agricultorilor;
- Realizarea industrializării la scară mică prin crearea multiplilor întreprinderi moderne și compacte de procesare în zonele rurale.

Proiectul Justițiar al PPDA

- Recuperarea fraudei bancare și tragerea la răspundere a executorilor și beneficiarilor, complicilor;
- Crearea și aplicarea unui mecanism de recuperare și confiscare a activelor persoanelor judecate penal;
- Introducerea temporară a unei misiuni internaționale de monitorizare în sistemul judecătoresc cu atribuții extinse;
- Politici de lustrație pentru judecătorii și procurorii corupți, confiscarea extinsă a averilor acestora;
- crearea Departamentului Național Anticorupție și Curtea Specializată Anticorupție. Aceste instituții (DNA și CSA), în componența cărora vor fi atrași specialiști, procurori și judecători din statele europene, vor examina și combate cazurile corupției mari, urmând să trimită pe banca acuzaților funcționarii de rang înalt care au prejudiciat statul și cetățenii săi;
- Consolidarea și fructificarea reformei justiției prin evaluarea tuturor judecătorilor și procurorilor, eliminarea din sistem a persoanelor corupte, lipsite de integritate, complice în prezent sau în trecut prin adoptarea Legii speciale privind evaluarea extraordinară a integrității și profesionalismului tuturor judecătorilor și procurorilor, prin verificarea averilor acestora raportate la veniturile oficiale și emiterii actelor ilegale. Va fi creată o comisie specială care va evalua toți judecătorii și procurorii sub aspectul integrității, prin verificarea averilor acestora raportate la veniturile oficiale. Comisia va fi împuternicită cu dreptul de a elimina din sistem persoanele care nu corespund rigorilor legale, nu-și pot justifica averile sau/și au emis acte care au prejudiciat statul și cetățenii. Consiliul

Superior al Magistraturii și Consiliul Superior al Procurorilor vor fi obligate să conlucreze cu această Comisie, iar rezultatele evaluărilor vor fi obligatorii pentru toate instituțiile. În același context, ne propune să ne asumăm reformarea Consiliului Superior al Magistraturii, astfel încât această instituție să devină un adevărat garant al corectitudinii sistemului judecătoresc

- Modificarea legilor penale în vederea aplicării confiscării extinse a averilor funcționarilor și rudelor acestora care nu pot fi justificate din punct de vedere legal cu sancționarea penală a acestora
- Modificarea legislației în vederea instituirii unor sancțiuni foarte dure pentru partidele corupte care folosesc mijloace financiare obscure și corupția electorală ca mijloace pentru a accede la putere. Combaterea corupției politice, cum ar fi cumpărarea partidelor, vizibilitate în mass-media, coruperea alegătorilor pentru a accede la pârghiile puterii pentru a întoarce înzecii banii investiți pentru aceste funcții. Introducerea mai multor modificări la Codul Electoral, Codul Penal, Codul Contravențional și Legea privind partidele politice, astfel încât să instituie sancțiuni aspre pentru aceste fenomene;
- Adoptarea unei legi Magnitsky, care este un pas vital pentru recuperarea funcțiilor majore de funcționare în cadrul sistemului de drept al Republicii Moldova, creând prin acest instrument legislativ o politică eficientă de prevenire și combatere a riscurilor războaielor hibride în domeniul financiar-bancar. Legea Magnitsky poate asigura autorităților statului sistemului de alerte necesar și suficient pentru a răspunde unui vast spectru de amenințări în adresa securității financiar bancare, sistemului politic, cât și asigurând exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor Republicii Moldova;
- Asigurarea respectării drepturilor civile, patrimoniale, sociale și politice a cetățenilor prin orientarea organelor judecătorești spre valorile democratice de bază într-un stat puternic, capabil să aplice legile.

Proiectul buneii guvernări al PPDA

- Consolidarea administrației publice neutre, profesioniste, eficiente, moderne, depolitizate;
- Profesionalizarea corpului de funcționari publici prin menținerea celor mai buni funcționari, eliberarea din funcție a funcționarilor corupți și incompetenți și desfășurarea unui proces riguros de recrutare;
- Crearea unui sistem de formare profesională continuă a funcționarilor care va stimula performanța în administrația publică centrală și locală;
- Crearea unui sistem de motivare în bază de meritocrație a funcționarilor prin creșterea treptată a salariilor în funcțiile publice. De asemenea, este necesară remunerarea acestora, în bază de performanță;
- Asigurarea unei stabilități în funcție a corpului de funcționari și reducerea semnificativă a factorului politic din administrație;
- Eficientizarea, digitalizarea și debirocratizarea serviciilor publice
- Asigurarea unui climat investițional stabil, integru, orientat spre investiții directe în dezvoltarea economică
- Politici de asigurare a ordinii publice și siguranței cetățeanului, apărarea efectivă a individului și familiei
- Consolidarea autonomiei locale și descentralizarea reală administrativă, financiară și politică;

- Recalibrarea nivelului regional de organizare administrativ-teritorială și susținerea dezvoltării regionale;
- Creșterea și eficientizarea fondurilor de construcție și reabilitate a infrastructurii drumurilor, căilor ferate, transportului aerian și de pasageri;
- Atragerea de investiții pentru reabilitarea integrală a punctelor de colectare, depozitare și procesare a deșeurilor la nivelul marilor conglomerate urbane și municipii, ordonarea și stimularea trecerii rapide la un sistem integrat verde de folosire rațională a tuturor resurselor pentru întărirea sustenabilității energetice.

Proiectul reformei sistemului de sănătate

- Regândirea structurală a sistemului de sănătate, centrarea direcțiilor de reformă așa încât pacientul să fie în centrul unui sistem care trebuie să devină cu adevărat funcțional și finanțat corepunzător, proporțional cu nevoile curente și cu toate coordonatele de dezvoltare asumate la nivelul statului;
- Identificarea resurselor financiare pentru majorarea semnificativă a salariului medicilor și tuturor lucrătorilor medicali din sistem, concomitent cu dezvoltarea și integrarea tuturor serviciilor medicale pe care sistemul de sănătate trebuie să fie pregătit să le ofere pacienților;
- Promovarea unor politici eficiente pentru a reduce exodul medicilor din Republica Moldova prin salarii competitive, condiții de muncă și de trai decente, avantaje și facilități sociale și prin creșterea prestigiului de lucrător medical;
- Identificarea unor modalități optime de structurare a rețelei medicale: un serviciu medical de proximitate și, în același timp, dezvoltarea unor spitale regionale moderne;
- Politici de prevenție și campanii naționale pentru un mod sănătos de viață a populației.
- Adaptarea sistemului medical pentru noile provocări legate de potențialele amenințări sanitare de anvergura pandemiei Covid 19;
- Creșterea nivelului de pregătire a lucrătorilor medicali și asigurarea unor servicii de calitate. Este necesară eficientizarea sistemului de pregătire a lucrătorilor medicali, inclusiv prin promovarea programelor de formare continuă relevante pentru lucrătorii din domeniul medical;
- Asigurarea de condiții adecvate în instituțiile medicale prin modernizarea infrastructurii de specialitate, procurarea echipamentelor și utilajelor necesare în vederea asigurării serviciilor medicale de calitate;
- Asigurarea unor investiții judicioase, concomitent cu eficientizarea gestionării resurselor financiare atât la nivelul întregului sistem de sănătate publică, cât și eficientizarea managementului financiar al instituțiilor medicale;
- Asigurarea controlului și eficientizarea reglementării pieței produselor farmaceutice;
- Demonopolizarea pieței farmaceutice, combaterea formării abuzive a prețurilor la medicamente și micșorarea prețurilor la acestea;
- Eliminarea corupției din sistemul medical;
- Eficientizarea sistemului de asigurări medicale în vederea optimizării accesului populației la serviciile medicale de calitate;
- Consolidarea capacităților autorității centrale în domeniu și altor instituții responsabile de sistemul de sănătate publică;
- Creșterea gradului de prevenție și accentuarea importanței medicinei primare și ambulatorii.

Proiectul modernizării sistemului de Educație

- Modernizare profundă a sistemului educațional, însoțită de noi strategii adaptate secolului 21 pentru a crește prestigiul și atractivitatea acestuia. Sistemul educațional trebuie să devină atât de atractiv și performant, încât să nu piardă competiția cu alte state, care îi integrează pe tinerii noștri. Instituțiile de învățământ trebuie să lupte activ și entuziast pentru ca tinerii noștri să fie convinși să rămână acasă alegând sistemul educațional din Republica Moldova. Și chiar dacă, totuși, vor pleda pentru alte destinații educaționale, să revină ulterior acasă în Moldova;
- Adaptarea la obiectivele de modernizare a Republicii Moldova: orientarea la piața muncii, asigurarea unei adaptabilități socio-economice a elevilor/studentilor, creșterea nivelului de responsabilitate a elevilor/studentilor, accent pe competențe tehnice în baza consolidării cunoștințelor științelor reale, dezvoltarea competențelor digitale, dezvoltarea competențelor antreprenoriale, accent pe creativitate, inovații, accent asupra învățării limbii române, limbilor străine, inclusiv cunoașterea limbii ruse;
- Orientarea sistemului educațional în vederea reșezării societății pe valori fundamentale: cultura succesului bazat pe performanță; muncă, talent, onestitate și integritate; formarea personalităților care să devină cetățeni conștienți, cu spirit critic, cu dragoste și atitudine responsabilă față de țară și creșterea nivelului de atașament al tinerilor pentru viitorul Republicii Moldova;
- Modernizarea infrastructurii sistemului de educație publică, asigurarea calității educației vocaționale, optimizarea educației universitare, asigurarea unui sistem accesibil de educație;
- Restabilirea potențialului de cercetare și dezvoltare științifică integrată dezvoltării tehnologice;
- Continuitate în implementarea politicilor în educație. Promovarea unui consens național în societate cu privire la politicile în educație;
- Crearea unui sistem eficient de formare a cadrelor didactice și motivare a acestora. Doar o politică de profesionalizare și ridicare a prestigiului profesiei de pedagog poate pune bazele unui sistem educațional de calitate. Este necesară o politică de recrutare și promovare în carieră a unor pedagogi dedicați și profesioniști, inclusiv printr-o politică salarială atractivă. Este importantă promovarea mobilității cadrelor didactice pentru acumularea experienței internaționale necesare, experiență care poate fi implementată în Republica Moldova. Un alt aspect care va fi urmărit este crearea unui sistem eficient de management al instituțiilor de învățământ. Este extrem de important ca să fie promovați doar manageri performanți în fruntea instituțiilor de învățământ;
- Motivarea copiilor pentru învățare, astfel încât prin schimbarea metodelor de predare/învățare/evaluare, copiii să fie motivați să învețe; crearea unor asemenea condiții pentru copii, încât aceștia să aibă plăcere și predispoziție pentru învățare, plăcere care le va rămâne pe tot parcursul vieții.
- Accent pe partea practică a învățării prin ajustarea conținuturilor educaționale la realitățile sociale și economice;
- Stimularea creativității, talentelor și valorificarea capacităților fiecărui elev, accent pe aplicabilitatea cunoștințelor în viața reală;
- Șanse egale pentru toți elevii, acces gratuit și larg la serviciile educaționale, lipsa oricărei discriminări;

- Formularea de conținuturi educaționale modernizate și noi metode de predare: creșterea calității proceselor de predare/învățare/evaluare;
- Noi metode de predare/învățare/evaluare, cu accent pe utilizarea tehnologiilor informaționale în vederea dezvoltării competențelor digitale;
- Asigurarea cu echipamente TIC a cadrelor didactice și elevilor din toate treptele de învățământ, asigurarea accesului absolut la servicii de Internet, susținerea elaborării materialelor didactice digitale și a softurilor educaționale necesare implementării, după caz a educației la distanță, formarea cadrelor didactice în utilizarea materialelor didactice digitale;
- Modernizarea infrastructurii și dotarea corespunzătoare a instituțiilor de învățământ: asigurarea unor condiții de studii și cazare adecvate pentru elevi și studenți;
- Protecția socială în sistemul educațional și educația incluzivă: asigurarea unui sistem educațional accesibil pentru elevi, inclusiv pentru cei din familii dezavantajate. Asigurarea unor condiții satisfăcătoare de hrană și cazare. Eficientizarea sistemului de educație incluzivă pentru a asigura un acces și condiții decente copiilor cu necesități speciale;
- Eficientizarea și sporirea investițiilor în educație;
- Crearea unui sistem de recunoaștere a competențelor dobândite în context non-formal și informal. Modernizarea sistemului de învățare pe parcursul întregii vieți. Promovarea formării profesionale continue a cetățenilor, inclusiv al persoanelor angajate în câmpul muncii;
- Modernizarea învățământului preșcolar prin asigurarea unor condiții adecvate pentru copii, creșterea accesului precum și introducerea de noi metode de educare în instituțiile preșcolare;
- Modernizarea învățământului primar, gimnazial și liceal. Stimularea, motivarea și responsabilizarea elevilor în ceea ce privește creșterea interesului acestora pentru studii. Implicarea activă a cadrelor didactice în parteneriat cu părinții la eficientizarea procesului de învățare al elevilor.
- Modernizarea învățământului profesional tehnic prin asigurarea unui parteneriat solid și eficient între agenții economici și instituțiile de învățământ profesional tehnic. Continuarea investițiilor în baza tehnico-materială (ateliere, laboratoare, consumabile) prin dotarea cu echipament, utilaje a instituțiilor de învățământ profesional tehnic. Ameliorarea condițiilor de studii și cazare a elevilor;
- Modernizarea învățământului superior prin asigurarea unui proces riguros de asigurare a calității și acreditării instituțiilor de învățământ superior. Conectarea mediului universitar cu agenții economici, instituțiile de cercetare și inovare reprezintă obiective ale politicilor educaționale. Învățământul superior trebuie să devină atractiv atât pentru studenții din Republica Moldova, dar și pentru studenții din afara țării. Internaționalizarea învățământului superior va fi una din priorități;
- Crearea unui sistem eficient de consiliere și ghidare în carieră a elevilor/studenților;

- Integrarea elevilor/studentilor refugiați din Ucraina în sistemul de învățământ al Republicii Moldova.

Proiectul de politică externă, integrare europeană, apărare și securitate

- În contextul obținerii statutului de candidat la Uniunea Europeană și demararea negocierilor de aderare, Republica Moldova are nevoie mai mult ca oricând de o politică externă activă, consecventă și previzibilă în vederea promovării și apărării intereselor sale naționale prin realizarea acțiunilor prioritare:

➤ În domeniul Integrării Europene:

- Elaborarea unei strategii de negociere cu UE, care să fie corelată cu interesele economice și sociale ale Republicii Moldova;
- Atragerea și valorificarea asistenței din cadrul diferitor fonduri și programe de asistență ale UE și corelarea sporită a acestora cu nevoile de dezvoltare economică și socială a Republicii Moldova ce derivă din prevederile Acordului de Asociere dintre RM și UE și Zona de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (ZLSAC/DCFTA), alte angajamente internaționale, dar și prioritățile de dezvoltare expuse în documentele de planificare strategică naționale (SND 2030);
- Aprofundarea cooperării sectoriale a Republicii Moldova cu UE în domeniul energetic, comerț, educație, transporturi, agricultură și dezvoltare regională, sfera digitală, reforma administrației publice etc
- Identificarea modalităților de acces la programe transfrontaliere la care Moldova este eligibilă (de exemplu, în sfera cooperării regionale);
- Atragerea suportului UE pentru sectorul privat din Republica Moldova în vederea creșterii capacităților acestuia de îndeplinire a criteriilor pentru exportul produselor moldovenești pe piața UE (cum ar fi produsele de origine animală) și, a portofoliului, volumului și valorii adăugate (gradul de procesare, sofisticare) a acestora;
- Solicitarea aplicării unui moratoriu privind negocierea subiectului sensibil legat de dreptul de vânzare-cumpărare a terenurilor cu destinație agricolă către cetățeni străini, inclusiv persoane juridice. Republica Moldova nu este pregătită pentru a pune în aplicare o asemenea reformă, iar costurile politice, economice și sociale pot fi extrem de mari.

➤ În domeniul cooperării bilaterale:

Consolidarea relațiilor diplomatice cu următoarele state:

România: consolidarea parteneriatului strategic prin aprofundarea relațiilor de ordin politic, economic, comercial, cultural; sporirea interconectării la rețelelor energetice, transport, modernizarea infrastructurii de frontieră și îmbunătățirea administrării la vamă, intensificarea cooperării regionale în cadrul programelor de cooperare transfrontalieră și transnațională ale UE, promovarea exporturilor și atragerea investițiilor din România etc.

Ucraina: cooperarea politică pentru susținerea gestionării crizei refugiaților și asigurarea securității naționale în contextul agresiunii militare a Federației Ruse; cooperarea

regională în cadrul programelor transnaționale și transfrontaliere ale UE, întărirea controlului la frontieră și administrării vamale, cooperării în domeniul soluționării conflictului transnistrean, schimbului comercial-economic, reglementării subiectelor ce țin de gestionarea comună, reciproc avantajoasă și durabilă, a râului Nistru, clarificarea drepturilor și administrarea eficientă a proprietăților Republicii Moldova aflate pe teritoriul acesteia etc.

Statele Unite ale Americii: promovarea unui dialog strategic consistent și eficient, inclusiv în domeniul consolidării instituțiilor democratice și a bunei guvernări în Republica Moldova, combaterea corupției, asigurarea securității energetice, cooperării în domeniul dezvoltării economice și securitate, precum și atragerea asistenței necesare disponibile prin programele specializate ale SUA (cum ar fi Compact);

Federația Rusă: relații pragmatice având la bază necesitatea asigurării securității energetice a țării, menținerea și explorarea piețelor tradiționale de desfacere a produselor moldovenești, asigurarea importurilor de materie primă, combustibil, utilaj și altor produse necesare economiei naționale, intensificarea eforturilor de identificare a unei soluții pașnice pentru soluționarea conflictului transnistrean și asigurarea securității țării în contextul unei turbulențe regionale și internaționale sporite;

➤ **În domeniul cooperării multilaterale:**

- Sporirea eficienței cooperării în cadrul organizațiilor multilaterale (cum ar fi ONU și organele și agențiile sale specializate) și regionale (de exemplu OSCE), dar și altor organizații internaționale relevante în vederea promovării intereselor naționale și asigurarea securității țării, precum și valorificarea suportului tehnic oferite prin de organele și agențiile specializate prin intermediul programeleor de asistență pentru dezvoltare în vederea implementării Agendei de dezvoltare durabilă, SND 2030, AA și ZLSAC și altor angajamente internaționale ale țării;
- Cooperarea cu NATO în cadrul Parteneriatului pentru Pace și al Planului Individual de Acțiuni al Parteneriatului RM-NATO (IPAP), având drept scop consolidarea capacităților în domeniul apărării și securității Republicii Moldova, în strictă conformitate cu principiul de neutralitate a Republicii Moldova;

➤ **În domeniul elaborării și promovarea politicii externe:**

- Elaborarea unui document de viziune privind obiectivele politicii externe și actualizarea concepției politicii externe a Republicii Moldova care ar ține cont de ultimele evoluții pe plan global și regional datorate intensificării proceselor integraționiste regionale în cadrul unor blocuri politice și economice distincte. Valorificarea poziționării geografice și a statutului de neutralitate a Republicii Moldova, prin promovarea unei politici externe pragmatice și echilibrate în vederea asigurării securității, protejarea intereselor economice (atât în UE cât și în statele CSI), dar și intensificarea cooperării cu alți actori globali, care ar putea reprezenta interes din punct de vedere a piețelor de export, atragerii capitalului, transferului tehnologic, materiilor prime și resurselor energetice.

➤ **În domeniul diplomației economice:**

- Utilizarea activă a diplomației economice în vederea stimulării promovării exporturilor moldovenești și atragerii investițiilor din UE, CSI, Orientul Apropiat, China, dar și alte piețe emergente mari (Asia de sud-vest, America Latină, Africa de nord) care va urmări obiectivul susținerii dezvoltării economiei moldovenești prin integrarea ei în lanțurile

globale de producere și inovare globale, creșterea nivelului de localizare și reținere a valorii adăugate în Republica Moldova;

- Eficientizarea activității birourilor (secțiilor) comercial-economice, precum și mecanismul de evaluare a performanței lor în baza unor indicatorilor de progres și rezultat.

➤ **În domeniul relațiilor consulare:**

- Digitalizarea și debirocratizarea procesului de furnizare a serviciilor consulare pentru cetățenii Republicii Moldova din străinătate;
- Evaluarea în baza unui set unitar de criterii, cantitative și calitative, inclusiv pe baza sugestiilor primite din partea cetățenilor cu privire la activitatea consulară (aplicarea feedback-ului privind calitatea serviciilor consulare);
- Crearea unui sistem informațional unic destinat serviciilor consulare (eConsulat).

➤ **În domeniul apărării:**

- Retragerea necondiționată și completă a arsenalului tehnic și militarilor ruși din raioanele de est ale Republicii Moldova, demilitarizarea regiunii transnistrene și integrarea militarilor din regiune în serviciul activ în structuri subordonate guvernului central;
- Modernizarea și reformarea sectorului de apărare și securitate, profesionalizarea sectorului de apărare, inclusiv prin creșterea graduală a ponderii efectivului de soldați și sergenți angajați prin contract; consolidarea capacităților, expertizei, ameliorarea necesităților de exercitare a sarcinilor constituționale, concomitent cu întărirea controlului civil asupra autorităților din acest domeniu;
- Ameliorarea condițiilor de activitate și cazare pentru militari, modernizarea sectorului de apărare prin dotări și echipament modern;
- Asigurarea unor beneficii sociale, inclusiv alocarea spațiului locativ pentru cadrele militare;
- Efectuarea unui audit cu privire la gestionarea patrimoniului militar cu tragerea la răspundere penală ulterioară a celor care au devalizat patrimoniul apărării.

➤ **În domeniul securității:**

- Crearea tuturor premizelor pentru a eficientiza activitatea Serviciului de Informații și Securitate (SIS) care să aibă capacitatea de asigurare a securității politice, economice și socială a țării noastre;
- Consolidarea capacităților Institutului Național de Informații și Securitate pentru a pregăti colaboratori cât mai performanți.

➤ **În domeniul securității energetice:**

- **Obiective pe termen mediu și lung:** Interconexiunea cu sistemul energetic din România, pentru a căpăta acces la piața de energie și gaze din Uniunea Europeană; Asigurarea siguranței energetice a Republicii Moldova prin diversificarea agenților furnizori de energie, implementarea standardelor de governanță corporativă la întreprinderile de stat din domeniu și aplicarea deplină a Pachetului 3 energetic, reieșind din obligațiile Moldovei în raport cu Comunitatea Energetică Europeană; elaborarea unor proceduri transparente de furnizare a electricității și gazelor consumate; Negocierea și soluționarea

problemei datoriei de miliarde dolari SUA pentru gazele naturale, în comun cu factorii de decizie din Federația Rusă și cu participarea mediatorilor internaționali; Stimularea proiectelor de producere a energiei alternative și valorificarea resurselor interne de biomasă prin atragerea investițiilor străine și implementarea tehnologiilor de ultimă generație.

Proiectul de reintegrare teritorială a Republicii Moldova

- Reintegrarea teritorială a Republicii Moldova este un deziderat național și trebuie să fie abordat pe toate palierele nu doar în procesul de negocieri. Din păcate, la 30 de ani de la conflictul armat de pe Nistru, guvernările actuale au contribuit la politizarea procesului de reintegrare și transformarea lui într-o unealtă politică. Platforma DA intenționează să revigoreze procesul și să transformăm reintegrarea într-un proiect de țară. La acest moment, subiectul reintegrării teritoriale și politice a țării este ignorat, iar acțiunile autorităților publice centrale sunt slabe, inconsistente și fără un rezultat palpabil.

Din nefericire, în ultimele decenii, grupurile de interes din dreapta și din stânga Nistrului, au fost și sunt interesate în menținerea pe malul stâng al Nistrului a unui spațiu necontrolat, a unei zone gri, care, în lipsa unor reglementări, a transparenței și a vreunui proces democratic, a devenit în timp un paradis pentru spălarea banilor, evaziune fiscală și contrabandă.

Reintegrarea teritorială a Republicii Moldova trebuie echivalată din perspectiva importanței și acțiunilor realizate cu procesul de reintegrare europeană. Acest deziderat fiind un obiectiv fundamental al Platformei DA, va contribui esențial la consolidarea întregii societăți din Republica Moldova, indiferent la care mal al râului Nistru ne referim.

- **Obiective strategice generale de lungă durată** în vederea reunificării celor două maluri se numără: Crearea unui model atractiv al țării noastre, astfel încât Republica Moldova să devină atractivă pentru regiunea transnistreană; Promovarea la un nivel mai intensiv a liberei circulații, obiectiv ce se regăsește în Acordul de încetare a focului, semnat la Moscova la 21 iulie 1992; Soluționarea conflictului transnistrean trebuie să aibă loc în baza respectării suveranității și integrității teritoriale în strictă conformitate cu normele dreptului internațional și în limitele hotarelor recunoscute a Republicii Moldova; Readucerea problemei transnistrene pe agenda Uniunii Europene, Statelor Unite ale Americii, instituțiilor internaționale de resort cât și a Federației Ruse; Promovarea solicitărilor de retragere a forțelor armate ale Federației Ruse și a evacuării armamentului de pe teritoriul Republicii Moldova, în paralel cu promovarea demilitarizării și democratizării regiunii; Intensificarea cooperării cu partenerii internaționali în formatul „5+2” și deschiderea coșului 3 a pachetului Berlin plus; Aprofundarea cooperării cu Ucraina, inclusiv în managementul comun al frontierei; Identificarea și implementarea unor noi proiecte cu caracter social-economic menite să contribuie la armonizarea relațiilor dintre părți; Extinderea serviciilor publice pentru locuitorii din stânga Nistrului și mun. Bender / Tighina și promovarea bunelor practici în

domeniul protecției drepturilor omului; Formarea unui consens dintre principalele forțe politice referitor la principiile de bază ale reglementării politice a conflictului; Lupta cu contrabanda și corupția ca un deziderat în reglementarea pașnică, politico-diplomatică, a conflictului; Asigurarea tuturor locuitorilor din stânga Nistrului și municipiul Bender / Tighina cu servicii de calitate disponibile pentru locuitorii de pe malul drept al Nistrului.

- **Obiective concrete de durată scurtă și medie:** Acordarea unei largi autonomii administrative și economice regiunii transnistrene; Crearea Administrației Publice Locale în municipiul Bender / Tighina; Soluționarea conflictului transnistrean trebuie să aibă loc în baza respectării suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova în strictă conformitate cu normele dreptului internațional, o soluție fiind acordarea unei largi autonomii regiunii transnistrene. Soluția federalizării Republicii Moldova este una periculoasă și poate contribui la dezintegrarea teritorială. În plus, este o formulă nefuncțională; Continuarea politicilor de consolidare a încrederii între cele două maluri ale Nistrului și dublarea bugetului alocat pentru proiectele implementate prin intermediul Programului activităților de reintegrare; Insistarea pentru schimbarea contingentului militar al forțelor de menținere a păcii cu un contingent de civili sub egida ONU; Instituirea controlului comun în toate celelalte trei puncte internaționale de trecere a frontierei MD – UA, pe segmentul central: PTF Pervomaisc – Cuciurgan, PTF Goianul Nou – Platonove și PTF Hrustovaia – Bolgan; Sporirea accentului pe palierul de educație prin instituirea unui mecanism eficient de funcționare a celor 8 instituții cu predare în limba română din regiunea transnistreană și mun. Bender / Tighina și restituirea / construcția a tuturor sediilor până la anul 2006; Sporirea investițiilor în domeniul infrastructurii rutiere și feroviare, reabilitarea celor 8 poduri rutiere, două feroviare și a digului de la CHE Dubăsari; Modernizarea parcului fluvial din dotarea ÎS „Bacul Molovata”; Promovarea măsurilor de consolidare a încrederii prin investiții țintite în dezvoltarea potențialului turistic în zonele cum ar fi: parcul „Nistrul de Jos, platoul Cocieri, Grădina Turcească, mun. Bender / Tighina, mănăstirile rupestre din zona Nistrului superior; Modernizarea instituțiilor medicale din localitățile Sănătăuca, Rezina, Criuleni, Cocieri, Coșnița, Varnița pentru sporirea calității serviciilor medicale oferite și mărirea numărului beneficiarilor din regiunea raionale de est.

Dispoziții Tranzitorii

Platforma Demnitate și Adevăr, prin prezentul Program adaptat la provocările timpului, este determinată să obțină încrederea cetățenilor pentru a garanta o societate modernă, europeană, prosperă și liberă, un stat pus în slujba oamenilor și a viitorului.

În calitatea noastră de promotori ai principiilor statului de drept, de apărători ai drepturilor și libertăților cetățenești în momente de cumpănă și de restriște, vă cerem susținerea și vă îndemnăm să veniți aproape pentru ca împreună să construim o lume mai dreaptă, mai liberă, mai prosperă. Și o țară în care să vrei să trăiești, o țară pe care o vom scoate din întuneric și o vom lăsa moștenire copiilor noștri, ai tuturor.

Așa să ne ajute Dumnezeu!